ՁՕՆ

ԿԸ ՁՕՆԵՄ ԱՅՍ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՊՐԱԿԸ ԱՅՆ ԲՈԼՈՐ

ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ

ՈՐՈՆՔ ԻՐԵՆՑ ՋԱԽԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

ԾՆՐԱԴԻՐ

ԱՂՕԹԵԼ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑԻՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ

Ա. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

177. Յիսուս և Զակէոս մաքսապետը

«Զակէոս, որ մաքսապետ էր ու հարուստ, կ՛ուզէր տեսնել
թէ ո՛վ է Յիսուսը»--ԺԹ.2:

Նազովրեցի Քարոզիչը բարեկամութեան ճեռ կ՛երկարէ սովորականէ դուրս մարդոց և կ՛ընկերակցի մեղաւորներու և կարծեցեալ յանցաւորներու: Երիխովի բացայայտ անկարեկիրներէն մին էր Զակէոս մաքսապետը՝ յափշտակող, անզգայ ու հայրենադաւ: Վերոյիշեալ բոլոր յանցանքներով և անուանարկութիւններով, Զակէոս մաքսապետ ո՛չ կեղծատր էր և ոչ ալ նախապաշարեալ նման բարեպաշտ ճեւացող Փարիսեցիներուն: Անոր մասին Սրբագիր Աւետարանը կը գրէ.

«Կ՛ուզէր տեսնել թէ ո՛վ է Յիսուս»:

Զակէոս ուրիշներու տարաճայնութեամբ և բամբասանքով եզրակացութեան գալ չէր ուզած Գալիլեացի Մարգարէին մասին: Իր իմացած տեղեկութիւնները, ինք անճա՛մբ ուզած էր վերլուծել: Փարիսեցիներու և կրօնամոլներու նման, ան իր միտքն ու համոզումները սխալ ուղղութեամբ պատրաստած չէր: Իր բոլոր արծաթասիրութեամբ, ունէր հոգեկան մաքուր երանգ մը, որ սիրելի է Աստուծոյ, ուր երկնաւորը կրնայ գործել:

Զակէոսի շահաբրդրութիւնը Յիսուսով, կրաւորական հետաքրքրութիւն մը չէր, բնական աչքով և հետազօտողի աչալրջութեամբ էր: Բազմութիւնը պատճառ չդարճաւ իր նպատակէն շեղելու զինք: Ան նոյնիսկ յօժարեցաւ ժանտաթզենիի մը վրայ մագլցիլ շարունակելու համար իր պրպտումները: Ան կարիքը ունէր ճանչնալու թէ ո՛վ է այս Գալիլեացի հրաշագործը, որ Յիսուս կը կոչուի: Կարծես իրմէ անկախ Ուժ մը զինք կը մղէր դէպի այդ:

«երանի՛ անոնց, որ քաղցն ու ծարաւն ունին
արդարութեան, որովհետեւ անոնք պիտի յագեցնան»,
Կ՛ըսէ Յիսուս--Մատթ. Ե.6:

Այս համարը կը խօսի անոնց, որոնք անարդար կերպով կողոպտուած են իրենց իրաւունքներէն ու կալուածներէն: Զրկուած անճեր են կամ ազգեր, որոնք իրենց արդար իրաւունքները կը պահանջեն:

Երանելիներ Քարոզողին խօսքերը աւելի զօրեղ են ու կը հասնին ոչ միայն յափշտակուողներուն, այլ նաեւ յափշտակողի՛ն մտքին ու խղճահարութեան:

Մաքսապետ Զակէոս, ծառին վրայէն ոչ միայն կը դիտէր Նազովրեցի Մարգարէն, այլ իր հոգեկան աչքերուն առջեւ կը տողանցէին այն բոլոր զրկեալները, թշուառները և գերիները որոնց կործանումին պատճառը ի՛նք և իր ագահութիւնը եղած էր: Ծառին վրայ կայնած, ան կիմանար ողբերն ու հառաչանքները իր զո-

հերուն, որոնմ գթութիւն և կարեկցութիւն կ՛աղերսէին իրմէ: Հոգեկան հորիզոնին վրայ կը տեսնէր այն ագարակապանին զաւակները, որոնմ գերութեան ծախած էր հարստացնելու համար Հռոմէական բանակը:

Այսպիսի խղճահարութեան ու զղջումի հոգեկան փոթորիկի մը մէջ, լսեց անսպասելի Ձայն մը, որ զինմ իր **անունո՛վ** կը կանչէր.

«Զակէո՛ս, շո՛ւտ ըրէ, վա՛ր իջիր այդտեղէն»:

Իջի՛ր հարստութեանդ գահէն: Հրաժարէ՛ ամբարտաւան արծաթի փառէն, որ ստանաս ներում ու զղջումիդ փոխարէն:

Գաղութին մէջ հարուստ ճանչցուած՝ բարեկամ կառավարչին, ազդեցիկ անձնաւորութիւն Զակէոս, խոնարհած է Սուրբ Խոնարհութեան առջեւ և իր զղջումը կ՛ուզէ իրագործել անյապաղ և հրապարակաւ:

Զակէոս, ծնկաչոք շօշափելի Մարդեղեալ Ճշմարտութեան ու Արդարութեան առջեւ կ՛ուխտէ, ըսելով.

«Տէ՛ր, ահա իմ ինչքերուս կէսը աղքատներուն
կու տամ, և եթէ ոեւէ մէկը զրկած եմ
բառապատիկ կը հատուցանեմ»--ԺԹ:8:

Աստուածային սիրոյ թողութիւնը կը հոսի այս զղջացող անկեղծ մեղաւորին վրայ: Յիսուս Իր լուսեղէն Ջեռքը կ՛երկարէ Զակէոսի, ոտքի կը կանգնեցնէ զայն, և կ՛ողջագուրէ որպէս "Անառակ"ին հայրը ու կ՛ըսէ.

«Այսօր ես քու տունդ պիտի իջեւանիմ»:

Զակէոս այն հարուստ առեւտրականն էր, որ երբ կը գտնէ արժէքաւոր մարգարիտ (մեղքերու թողութիւն և խղճի խաղաղութիւն), կը նուիրէ՛ իր նիւթական հարստութիւնը տիրանալու համար հոգեղէն ու յաւերժական երջանկութեան:

Ճամբու հետաքրքիր բազմութիւնը, Փարիսեցիներու և դպիրներու Փաղանգը, փոխանակ տեսնելու մաքսապետի մը դարձը, անոր զղջումը և կորուսեալի մը ազատագրութիւնը, կը տեսնէ միայն Յիսուսի այցը հարուստի և դաւաճանի մը բնակարանը:

Հարիւրաւոր հանդիսատեսներու բազմութեան մէջ, Յիսուս կը տեսնէ անարգուած մաքսապետ մը, մեղաւոր մը, որուն սրտին մէջ սկսած էր զղջումի արցունքը: Յիսուս Մարգարէին խօսքերը ծիլ կ՛արձակեն երբ անոնք կը ջրուին զղջումի՛ արցունքներով:

«Մարդու Որդին եկաւ փնտռելու և փրկելու կորսուածը»--Յիսուս:

178. Տասը Մնասներու Առակը.

«Ազնուական մարդ մը հեռու աշխարհ գնաց՝ իր թագաւորութիւնը
առնելու և վերադառնալու համար»--ԺԹ.12:

Հռոմէական կայսրութեան գաղթատիրութիւններու թագաւորները՝ արքայա-

զուններ չէին այլ ազնուական հարուստներ, որոնք կը հրաւիրուէին Հռոմ, կեսարէն ընդունելու թագաւորական իշխանութիւն: Ասոր համար Հռոմ գացած էին Արքեղայոս և Հերովդէս, ստանալու իրենց իշխանական իրաւասութիւնները:

«Բայց անոր բաղաբացիները կ՛ատէին զայն. պատգամաւորներ ղրկեցին անոր ետեւէն և ըսին. մենք չենք ուզեր որ ան մեր վրայ թագաւոր ըլլայ»--ԺԹ.14:

Թէեւ Յիսուսի պատմածը առակ էր, սակայն նաեւ պատմական իրողութիւն: Արքեղայոս երբ Հռոմ գնաց, իր հօրը՝ Մեծն Հերովդէսի թագը ժառանգելու, Հրեաները պատգամաւորներ ղրկած էին Օգոստոս Կայսրին, խնդրելով որ գահազուրկ ընէ զանիկա: Որովհետեւ Արքեղայոս Հրեայ չէր: Բայց ան իշխանութիւնը առած երբ վերադարձաւ Հրէաստան, անգթութեամբ պատժեց իր բոլոր հակառակորդները:

Առակին մէջի Ազնուականը՝ Յիսուս Ինքն է: Ան ամբողջանուէր զոհողութեամբ կոչուած է Ճշմարիտ Ազնուականը: Իր սուրբ Խաչելութեամբ ու փառապանծ Յարութեամբ՝ Ան գացած է հեռաւոր երկիր ստանալու իշխանութիւն ու զօրութիւն: Ան պիտի՛ վերադառնայ յաղթական, որպան ալ սաստիկ ըլլայ ընդդիմադիր պայքարը:

Յաղթական Յիսուս կ՛ըսէ.

«Թող ձեր սրտերը չխռովին, հաւատացէ՛ք Աստուծոյ, հաւատացէ՛ք նաեւ ինծի:...Եթէ երթամ ձեզի համար տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կու գամ և իմովս կ՛առնեմ, որպէսզի ուր որ ըլլամ ես, այնտեղ ըլլաք նաեւ դուք» Յով.ԺԴ.1-3:

Գալիլեացի Վարդապետը, վերնատան մէջ լուացած էր Իր աշակերտներուն ոտքերը գործնականապէս ցոյց տալով ծառայասիրութեան ոգին և հիմնադրած Սուրբ Հաղորդութեան Խորհուրդը: Յուդայ մեկնած էր խաւարի գործակալներուն:

Իսկ աշխարհի անստուեր Լոյսը նոր հորիզոններ կը բանայ աշակերտներու տեսանելիութեան մէջ, որոնք արձանագրուած են Յովհաննու Աւետարանին ԺԳ-րդ գլուխէն մինչեւ ԺԷ-րդ գլուխներուն մէջ:

Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս՝ Իր ձերբակալութենէն քանի մը ժամ առաջ, իշխանական ու տիրական շեշտով կ՛ըսէ Իր շփոթած աշակերտներուն.

«Դարձեա՛լ կու գամ և իմովս կ՛առնեմ ձեզ»:

Յիսուսի "դարձեալ կու գամ" խօսքերը հոգեկան հզօրագոյն իմաստով կ՛արձագանգեն ցարդ: Այդ խօսքերը բանդակուեցան զեփիւռի հրեղէն ոգիին մէջ որ լսելի ընէ սոյն յաղթութեան կարգախօսը յաւերժօրէն ու բաջալերէ բոլոր հաւատաւորները:

«Կու գամ և իմովս կ՛առնեմ ձեզ» նախադասութեան վերջին երեք բառերը «իմովս կ՛առնեմ ձեզ»ը, ոմանք այնպէս կը հասկնան թէ "ձեզ հետս երկինք կը տանիմ" նշանակութիւնը ունին: Յիսուս Իր առակին մէջ չ՛ըսէր թէ երբ ազնուական մարդը թագաւորութիւնը առնելէն յետոյ վերադարձաւ, իր համախոհները առնելով ուրիշ

տեղ մը գնաց, այլ որպէս ազնուական՝ տէր դարձաւ թէ՛ հողերուն, կալուածներուն և թէ իր հպատակներուն:

Յիսուսի՝ «Ձեզ իովս կառնեմ» խօսքերը՝ հասկնալու ենք որպէս. «Ձեզի **Տէ՛ր** պիտի ըլլամ, ձեզի Պաշտպա՛ն պիտի ըլլամ, ձեր **Հովի՛ւը** պիտի ըլլամ ու ձեր **Փրկիչը** ՝ Ե՛ս պիտի ըլլամի իմաստով»: Այն բոլոր նահատակները, զանազան ազգերու վկաները և Աւետարանի ջահակիր Առաքեալները, որոնք առանց ընկրկելու հուրի և սուրի առջեւ, անտրտունջ՝ տուին իրենց պարանոցները, կորուսեալ հայրենիքի մը և սնանկացած գաղափարի մը պատրանքով չի մահացա՛ն, այլ հեռուէ՛ն տեսան, հաւատքի՛ աչքերով վերադարձը իրենց պաշտելի և յաղթական Յարուցեալ Փրկչին, որ զիրենք պիտի առնէ Ի՛ր իովն, Ի՛ր պաշտպանութեան և Ի՛ր հովանաւորութեան ներքեւ:

Համաշխարհային Երկրորդ Պատերազմին, Խաղաղական ովկիանոսի թատերաբեմին երեւցաւ բաջազուն զօրավար մը, որ իր կարգին, ան ալ ուխտեց վերադառնալ: Զօրավար **Մէք Արթըր** խոստացաւ իր հաւատարիմ բանակին ու անոնց հրամանատարներուն ըսելով.

"I shall return". «Ես պիտի՛ վերադառնամ»:

Անսպասելի և աննախընթաց երկու հիւլէական զարհուրելի և հրեղէն պայթումներէ վերջ, զօրավար Մէք Արթըր, որ անշշուկ ու անփարունակ մեկնած էր Խաղաղականի ափերէն, վերադարձաւ իր հաւատարիմ հրամանատարներուն և զինակիցներուն որոտագոչ ու որոտընդոստ ողջոյնի ծափահարութիւններով:

Ան իր յաղթանակի պահուն չի մոռցաւ սովալլուկ, բանտարկուած և գերի ինկած զինակիցները: Ամենէն առաջ նախ զանոնք ազատագրեց իրենց սովատանջ անօթութենէն և իր հովանաւորութեան ներքեւ առաւ վիրաւոր ու հիւանդ՝ պայֆարի ընկերները:

Մեր Տէրը՝ անպարտելի Քրիստոս ալ պիտի՛ վերադառնայ այն մարդաշխարհը ուրկէ անշշուկ և անաղմուկ մեկնեցաւ: Սակայն Անոր վերադարձը պիտի ըլլայ աշխարհասասան, ցնցիչ և զգայացունց անհաւատներու համար, իսկ ուրախալի և բերկրալի բոլոր անոնց, որոնք Անոր յայտնութիւը կը սիրեն: Յայնժամ Յիսուս Քրիստոս՝ Իր իովն պիտի առնէ թէ՛ ո՛ղջ հաւատացեալները և թէ անցեալի բիւրաւո՛ր հաւատարիմ նահատակները:

«Եւ ազնուականը վերադարձաւ, իր թագաւորութիւնը
առած ու կանչեց այն ծառաները, որոնց տուած էր
դրամը, որպէսզի գիտնայ թէ ով ինչ էր շահած»
--ԺԹ.15:

Յաղթական Փրկչին երկինք համբառնալը, հաւատացեալներուն բացաւ նոր հորիզոն մը: Երկինք այլեւս դադրեցաւ մեզ բաժնող անյայտ աշխարհը ըլլալէ, ու դարձաւ **ոսկի կամուրջը** որ կը զօդէ հողածին մարդը երկնքի Հոգեղէնին:

Երկնային Հոգեղէնին վերադարձը, թէեւ պիտի ցնծացնէ սրտերը բազմաթիւ հաւատացեալներու, բայց պիտի տժգունէ նաեւ ոմանց հոգիները:

Որովհետեւ Անոր Վերադարձը՝ հաշուետուութեան և հաշուեյարդարի Օր պիտի դառնայ բոլո՛ր Իր ծառաներուն, թէ՛ կրօնատո՛ր և թէ աշխարհակա՛ն սպասարկուներուն: Եկաւ առաջին ծառան (Հոգեւորակա՛ն, կամ աշխարհական, ծխականի խորհրդական կամ վարչական) և ըսաւ.

«Տէ՛ր ֆու մնասդ (հարիւր ֆրանք) տասը մնաս բերաւ»--ԺԹ.16:

Աշխատանքն ու հացը, լոյսի ծարաւը, սէրն ու լացը բերկրանքի և երջանկութեան այգալոյսն է: Մեր սուրբերն ու թարգմանիչները երկա՛ր տարիներու բրտնաթոր աշխատանքով շահած են իրենց արդար վաստակը: Ներկայ գիտարուեստական աշխարհի մէջ, նուազ աշխատանքը և մեծ վայելքը դարձած է անբեկանելի հաւատքը և վստահութիւնը այժմու սնանկացած երիտասարդութեան: Մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի Ջեռերը՝ որոնք յետոյ պիտի օրհնէին, բժշկէին և լուսաւորէին անհամար սրտեր, նախ թրջուեցան աշխատանքի սուրբ բրտինքով և բոլորանուէր զոհողութեամբ: Վերադարձող Երկնաւոր Ազնուականը պիտի պահանջէ ա՛յն որակականն ու արդիւնաբերութիւնը, որ Ի՛նք իրագործած էր երբ շրջեցաւ այս երկրագունդի հողին վրայ յոգնած և պարտասած:

Երկնաւորը, մարդկային թշուառութեան Ականատեսն պիտի պատասխանէ Իր հաւատարիմ ծառային ըսելով.

«Ապրի՛ս, բարի՛ ծառայ, քանի որ այդ քիչին մէջ հաւատարիմ եղար, իշխանութիւն ունեցիր տասը քաղաքներու վրայ»--ԺԹ.17:

Վարձատրութիւնը առատութեամբ է և թէ ճոխութեամբ: Եկաւ երկրորդը և ըսաւ. «Քու մնասդ հինգ մնաս բերաւ»: Տէրը ըսաւ անոր. **«Դուն ալ հինգ քաղաքներու վրայ իշխանութիւն ունեցիր»:**

Աշխատանքը, երկրի բոլոր կենդանիներուն մէջ, բացառապէս յատուկ է մարդ արարածին, որովհետեւ ան պէտք է ջանայ նմանիլ իր Արարչին որ յաւերժօրէն կ՛աշխատի: Ամենէն վերջը եկաւ դիւրակեցութեան և հանգստութեան վարժ հոգեւորական կամ աշխարհական հաւատացեալը, որուն համար ձեռային աշխատանքը ստորադաս արարք մը կը համարուէր: Իր փաստաբանական բառախաղացութեամբ ջանաց արդարացնել իր հանգիստն ու անդորրութիւնը, առանց խորը մտածելու, որ անշարժութիւնն ու անաշխատութիւնը մահուան դուռն է:

Վերջին մնասը առնողը, անտեղի ինքնավստահութեամբ, ըսաւ Ազնուականին.

«Տէ՛ր, ահա ֆու մնասդ զոր թաշկինակի մէջ ծրարած կը պահէի. կը վախնայի քեզմէ, որովհետեւ խստաբարոյ մարդ ես. կը վերցնես ինչ որ չես դրած և կը հընձես ինչ որ չես սերմանած»--ԺԹ.20-21:

Վերոյիշեալ ծառային անպատկառ մտածումներուն համար, Ազնուականին սիրտը ցաւեցաւ, որ Իր սպասաւորներուն մէջ (եկեղեցական կամ աշխարհական) կրնայ գտնուիլ այսպիսի մտածումներ կրող հոգիներ:

Ո՛չ որպէս վրէժխնդրութիւն և ոչ ալ որպէս պատիժ, այլ որպէս հակազդեցութիւն անտարբերութեան և մտածողական հակադրութեան, Ազնուականը կը պատասխանէ.

«Ի բերանոյ ֆումմէ դատեցոյց զբեզ, չա՛ր ծառայ. գիտէիր որ ես խստաբարոյ մարդ եմ. կը վերցնեմ ինչ որ չեմ դրած, կը հնձեմ ուր որ չեմ սերմանած: Ինչո՞ւ ուրեմն իմ դրամս սեղանաւորներուն չտուիր, որպէսզի, վերադառնալով, տոկոսներով պահանջէի զայն...

Առէ՛ք անկէ իր մնասը և տարէք տուէ՛ք անոր որ տասը մնաս ունի» --ԺԹ.22-24:

Ի՜նչ ահաւոր վախճան կ՛սպասէ բոլոր անոնց որոնք այսօր կը պարծենան իրենց բարձր պաշտօններով, հանգամանքներով, սակայն չեն արժեւորէր իրենց նուիրական ծառայութիւնը:

Ազնուականին տուած բացատրական պատասխանին մէջ կայ խոր յատկանշական խորհուրդ մը. «Ինչո՞ւ ուրեմն **իմ դրամս**...»: Մեր բոլոր տաղանդները, կարողութիւնները և ճիրբերը, որոնցմով կը հպարտանանք, **մե՛րը չեն**, այլ միայն փոխառութիւն մը մեզ կերպատրող Աստուծոյ:

Ան երբ պահանջէ մեզի ըրած փոխառութիւնը, մենք տարբերութիւն մը պիտի չ՛ունենանք անբան ու կորուստի ենթակայ անասուններէն: Մեզ, աստուածակերպար պահողը, Անոր անսպա՛ռ սիրոյ ճգողական զօրութիւնն է, որուն միջոցով մենք պիտի կարենանք յաւերժանալ:

«Ով որ ունի՝ պիտի տրուի անոր, իսկ ով որ չունի՝
անկէ պիտի առնուի ունեցածն ալ»--ԺԹ.26:

Աստուածային ճիրբը, տաղանդը և պարգեւները անկենդան իրեր չեն, այլ շարժունակ, կենսատրող, և ծննդագործող սերմեր են: Ան որ ունի՛ պիտի շատնայ, բազմանայ, որ կը նշանակէ աճում և ընթացք դէպի կատարելութիւն:

«Ով որ ունի՝ պիտի տրուի անոր, իսկ ով որ չունի՝
անկէ պիտի առնուի ունեցածն ալ»--ԺԹ. 26:

Հպանցիկ ակնարկով, վերոյիշեալ համարը հակասական կը թուի ընթերցողի մը համար, որ կը հարցնէ. «Ինչպէ՞ս կրնայ առնուիլ չունեցուած բան մը: Բան մը, որ եթէ գոյութիւն չունի, ինչպէ՞ս կրնաս առնել»:

Մեծ Վարդապետի գործածած առաջին "չո՛ւնի" բառը կ՛ակնարկէ **շահուած** դրամի կամ արդիւնաբերուած աշխատանքի շօշափելի արժանիքը:

«Ունեցածն ալ պիտի առնուի»-ն կը նշանակէ Աստուծո՛յ տուած "պարգեւ"ը և կարողութիւնները պիտի առնուին: Բոլոր անոնք, որոնք ապրած են անճնասիրաբար առանց արդիւնաբերութեան, որպէս մարդ արարածներ, պիտի մերկացուին աստուածային կերպարանքէն նախ քան իրենց կորսուիլը:

179.Յիսուսի Մուտքը Երուսաղէմ

«Մինչ աւանակը կ՛արձակէին՝ տէրերը ըսին անոնց. ինչո՞ւ կ՛արձակէք աւանակը: Եւ աշակերտները ըսին. Տիրոջը պէտք է»--ԺԹ.33-34:

Յիսուս՝ Իր մանկութեան, աւանակի մը վրայ նստած, խոյս տուած էր Հերովդէս Թագաւորի ծրագրած դաժան մահէն և ապաստան գտած Եգիպտոսի ասպնջականութեան մէջ: Դէպի Նազարէդ վերադարձի ճամբան, կրկին աւանակի մը վրայ նստած ուղեւորած էր Սինայի անապատէն դէպի Հայրենի երկիրը: Այժմ, կը մօտենար Զատիկը, վերջին Շաբաթը, որ իր վախճանը պիտի չ՛ունենայ մինչեւ Անոր Երկրորդ Գալուստը: Այս Զատիկը պիտի շարունակուի մինչեւ որ արշալոյսէ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը:

Գալիլեացի Մարգարէն նպատակի և նշանի մը համար ուզեց գործածել անընտելացած էշ մը: Աւանակ մը որուն վրայ մէկը չէր նստած: Ոչ թէ որպէս խոնարհութեան նշան, այլ կամակորութեան և յամառութեան: Այդ պահուն, աւանակը կը ներկայացնէր Հրեայ ցեղը իր բոլոր կամապաշտութեամբ և տառապաշտութեամբ: Իրենց յամառութեան մէջ, Հրեայ կրօնամոլներ սկսած էին պաշտել **տառը,** փոխանակ տառին ցուցանիշ Աստուածը:

Թէեւ օտարներուն գերի՝ բայց միեւնոյն ատեն ընդվզող և ապստամբ Եբրայեցի ժողովուրդը պիտի **ենթարկուի** իր Երկնաւոր Տիրոջ:

Այս էր պատճառը Յիսուսի հրահանգին, որ պատուիրեց Իր աշակերտներուն ըսել՝ իշուն մարմնական տիրոջը, թէ այդ աւանակը "Տիրոջը պէտք է":

Յիսուս Ի՛նչն էր "Տէրը" Հրեայ ժողովուրդին: Ան «իրեններուն եկաւ, բայց իրենները չընդունեցին զԱյն»: Այն օրը, որպէս ապագայի շուք, Յիսուս ցոյց տուաւ, որ ապստամբ և յամառ Իսրայէլ պիտի հպատակի Իրեն ու դառնայ հաւատացեալ:

Յիսուսի մուտքը Երուսաղէմ, մարգարէական շուքն էր ապագայի Իր յաղթակա՛ն վերադարձին: Ցարդ, Ան այցելած էր Երուսաղէմ անշշուկ և անաղմուկ:

Այսօ՛ր ալ Ան կ՛այցելէ մեր տուները, եկեղեցիները, կեդրոնները անշշուկ և լուռ: Սակայն պիտի գայ այն օրը, երբ Իր գալը պիտի ըլլայ որոտագին և կայծակնաբոց: Այն օրուան երեւումը ո՛չ թէ Մանուկի՛ մը յայտնութիւնը պիտի ըլլայ, այլ հզօր Զօրավարի մը, որ պիտի գայ հրեղէն ու փայլատակող հրեշտակներու բանակով:

Ժողովուրդը, որ կ՛ընկերանար Յիսուսի դէպի Երուսաղէմ բայլ առ բայլ սկսած էր բազմանալ: Իրենց ուրախութիւնը և բազմութեան տօնախմբութիւնը դարձաւ գոհաբանական փառաբանութիւն, և սկսան աղաղակել.

«Օրհնեա՛լ է այդ թագաւորը, որ կու գայ
Տիրոջ անունով. Խաղաղութի՛ւն երկնի
մէջ և փա՛ռք՝ բարձունքներու վրայ»--ԺԹ.38:

Ամէն յաջողութիւն և ամէն յաղթանակ իր հետ կը բերէ նաեւ հակազդեցութիւն՝ **նախանձ:**

180. Քարերը Պիտի Աղաղակեն:

«Վարդապե՛տ, սաստէ՛ հու աշակերտներուդ»--ԺԹ.40:

Քաղաքական ու կրօնական իշխանները, որոնք գայլերու նման կը հետապըն-

դէին ու կը դաւէին Յիսուսը, չկրցան դիմանալ Նազովրեցի Մարգարէին ժողովրդականութեան, և Անոր յատկացեալ գովասանքներուն և իրենց նախանձոտ կոտոշները ցոյց տուին բուռն կերպով ու եթէ կարենային, պիտի կշտամբէին Զինք ալ ու ըսին. **«Վարդապե՛տ, սաստէ՛ բու աշակերտներուդ»**:

Յիսուս մտրակելով իշուկը, որպէս Զինք յանդիմանող հոգեւորական դասը, ըսաւ կեղծաւոր տաճարապաշտներուն.

«Եթէ ասոնք լռեն՝ այդ քարերը պիտի աղաղակեն»--ԺԹ.40:

Անշարժ քարեր, անհոգի քարեր, քարե՞ր որոնք չ՛ունին սրտեր, հպումովն կեանքի Ակնաղբիւրին, պիտի աղաղակեն, ո՛չ "խաչեցէ՛ք"ը և ո՛չ ալ Բարաբբա անունը: Անոնք պիտի գոռան **"Օրհնեալ է Ան որ կու գայ"**: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Իր գալուստո՛վ քարացածները՝ մեռած նահատակները պիտի յառնեն, իսկ իրենք զիրենք կենդանի և իմաստուն կարծողները պիտի քարանա՛ն, մահանա՛ն:

Անապատի քարերը, Յիսուս չ՛ուզեց հացի փոխել յագեցնելու իր բաղցը, որովհետեւ հրահանգը եկած էր Թշնամիէն: Անոր առաքելութիւնը Իր Անձը գոհացնել չէ՛ր, այլ մեռածնե՛րը, մեղաւորները և անկենդաննե՛րը ապրեցնել էր:

Ան եկած էր փնտռելու և փրկելու կորսուածը:

Նիւթապաշտները, անաստուածները, կ՛ուզեն գիտութիւնը պանծացնելով, լռեցնել մարգարէաշունչ և սրբահունչ աղաղակը անհամար հաւատացեալներու:

Սակայն մեր եկեղեցիներու և դպրեվանքերու աւերակ քարերն ու խաչքարերը կ՛աղաղակեն, ըսելով.

«Օրհնեա՛լ է այդ թագաւորը,
որ կու գայ Տիրոջ Անունով»:

181. Ողբ Երուսաղէմի

Բոլոր գովասանքները, փառաբանութիւնները և արմաւենիի ճիւղերու թափահարութիւնը չյուզեցին Մարդեղեալի Հոգին, որքան ժողովուրդի մեծատուրներուն յամառութիւնը և անհաւատութիւնը: Հրեայ իշխաններու ազգակրօն և աւանդապաշտ անհանդուրժողութիւնը, որ ծնունդ տուած էր նախանձայոյզ ըմբոստութեան, ի վերջոյ պատճառ պիտի դառնար անհամար անմեղներու ցաւատանչ կորուստին ու երկրի բանդումին ու հիմնայատակ կործանումին:

Մեր Տիրոջ տեսողութեան մէջ ապագայի համայնապատկերը աւելի՛ վառ գոյներով խօսուն էր, քան Իր շուրջի աղաղակներն ու փառաբանութիւնները:

Փոխանակ խօսելու ժողովուրդի բազմութեան և ստեղծելու արտակարգ խանդավառութիւն, որ հաւաքուած Զինք կը փառաբանէին, **Յիսուս կու լայ** Երուսաղէմ քաղաքի կործանումին, անհամար մարդոց կոտորածին և մնացեալներու գերութեան համար և Իր վիշտին մէջ կ՛ըսէ.

«Եթէ գիտնայի՛ր դուն, գոնէ այս օրերուն»:
«Քանի որ չգիտցար բու այցելութեանդ ժամանակը»:

Ի՜նչ այժմէական խօսքեր, ի՜նչ մարգարէաշունչ իրողութիւններ ներկայ բաղաքներու և ժողովուրդներու իսկական որպիսութիւնը: Հակառակ երեք տարիներ Յիսուսի բարոզչութեան, բոլոր Հրէաստանը հետիոտն շրջելէ, անհամար հրաշքներ իրագործելէ և նոյնիսկ մեռելնե՛ր յարուցանելէ յետոյ, մարդիկ անհաւատ են, ըմբոստ և նախանձ են ու չեն կամենար ճանչնալ Զինք իբր Մեսիայ, ու կը մերժեն Իր խաղաղութիւնը:

Այս մտածութիւնն է որ տրտմութիւն, վիշտ ու լաց պատճառեց Աստուծոյ Որդիին: Յիսուսի ողբն ու լացը, զգուշացում ալ է Իր աշակերտներուն, որ չխաբուին և չկարծեն թէ իսկոյն երջանիկ օրեր պիտի գան և իւրաքանչիւրը պիտի դառնան նախարարներ և իշխաններ: Այլ մանաւանդ պիտի գան դժուարութիւններ, հալածանք, մահ ու կոտորած, որոնց նմանը ոչ եղած է ու ոչ ալ տեսնուած:

Ըստ Յովսէպոս պատմագրին, Երուսաղէմի կործանումը ամէն երեւակայութենէ վեր եղած է: Աշխարհի մէջ որեւէ բաղաք չէ ենթարկուած այնքան անգութ ու կատաղի արիւնահեղութեան որքան "սուրբ" բաղաքը: Դէպքը տեղի ունեցած է 70 թուականին, 40 տարիներ ետք Յիսուսի մարգարէաշունչ ողբերգութենէն:

Հռոմէական բանակը պաշարած էին Երուսաղէմը և խաչը հանած հանդիպած Հրեաներուն: Այդ շրջանին սպաննուած են մօտ հարիւր հազարէ աւելի մարդ և հազարաւոր ալ գերի բշուած:

182. Տաճարին Մաքրագործումը--ԺԹ.45

Այծի մազէ հիւսուած տաղաւարը՝ Վկայութեան Խորանը, որ բառասուն տարիներ առաջնորդած էր վրանաբնակ ու թափառաշրջիկ Իսրայէլի ժառանգորդը, եկած ու հանգչած էր Երուսաղէմ բաղաքի սրտին վրայ: Շարժուն ու տրոփիւն Խորանը փոխակերպուած էր, անշարժ բարէ ու մարմարէ, վիթխարի գեղարուեստական ճարտարապետութեան:

Նախապէս՝ ի՜նչ որ **կամուրջ** ըլլալ կը կարծուէր մարդոց ու Աստուծոյ միջեւ, դարձած էր ճարտարապետական կոթող, փառաբանելու ազգայինն ու մարդկայինը հանճարը: Աշակերտները անգամ հպարտ էին անոր կառոյցով և ըսին Յիսուսի.

«Վարդապե՛տ, տես ինչ գեղեցիկ՜ բարեր են աստնք,
և ինչ հոյակապ շինուածք»--Մարկ. ԺԳ.2:

Այս շքեղաշուք, աստիճանաւոր և հովանաւոր կամարակերպ գաւիթներու, պարիսպներու, աշտարակներու տակ, Աստուծոյ Խօսուն Խորանը դարձած էր ամրոց, ոչ թէ հոգին պաշտպանելու համար, այլ բահանայական դասին դրամն ու ազգին ոսկին...:

Փոխանակ **խորհուրդի**, ան դարձած էր նիւթին ջատագովը և առեւտուրի ու սեղանաւորներու սակարանը: Փոխանակ **աղօթքի** ու մարգարէաշունչ տեսիլքի լուսաւորութեան կաճառ, ան դարձած էր նախանձի, ագահութեան և խաբէութեան հաւաքավայր: Այն օրը, Յիսուսի աչքին, Տաճարը երեւցաւ դատարկապորտներու որջ և ապաստանարանը կեղծիքի ու խաբէութեան:

Յիսուսի լացն ու ողբը կը փոխուին զայրոյթի երբ կը տեսնէ Տաճարին ներկայացուցած առեւտուրն ու կողոպուտը: Բազմաթիւ անգամներ Յիսուս գըտնըւած էր Տաճարին մէջ, բարոզած էր անոր հրապարակներուն վրայ ու դռներու սեմին: 12 տարեկանէն ի վեր ճանչցած էր զայն որպէս Իր Հօր բնակարանը, հոգ չէ որ կառուցուած էր ան ոճրագործ ու ասպատակող Հերովդէսի բաղաբական ու դիւանագիտական նպատակներուն համար, ու ներկային ալ կը գործածուէր սուտ ու կեղծաւոր բահանայապետին կողմէ: Տաճարը՝ իր խորհուրդով սուրբ էր ու պէտք էր շարունակեր որպէս աղօթքի, ներշնչումի և հոգեկանի դարբնոցը:

Լումայափոխներու սեղանները տապալած են, մատաղի առեւտրականներու աղաւնիները և կենդանիները փախած են, մամոնայի մեղսակիցներ շփոթած են և հոգի՛ն յաղթած է նիւթին: Այս իրարանցումի մէջ կը լսուի Արդարութեան ձայնը և տիրող լռութեան մէջ Յիսուս կը հրամայէ վճռական ու կտրուկ.

«Աստուծոյ տունը պէտք է աղօթքի տուն ըլլայ, իսկ դուք աւազակներու որջերու վերածած էք զայն»--ԺԹ.46:

Յիսուս Տաճարը մաբրագործելէ յետոյ զայն պարապ չի թողուր, այլ կը լեցնէ Իր սրբութեամբ և ուսուցումով ինչպէս կը կարդանք.

«Եւ Ան ամէն օր Տաճարին մէջ կ՛ուսուցանէր անոնց»--ԺԹ.47:

Մեր Տէրը, մարդկային սիրտը իր աղտեղութենէն պարպելէն յետոյ, զայն դատարկ չի ձգեր, այլ կը լեցնէ զայն սրբութեամբ և իմաստութեամբ:

ԳԼՈՒԽ Ի.

183. Քրիստոսի Իշխանութիւնը

«Յիսուս Տաճարին մէջ կ՛ուսուցանէր ժողովուրդին և կ՛աւետարանէր»--Ի.1:

Առաջին օրը Յիսուս դատապարտած ու կործանած էր անանուն առեւտրականներու ու դրամանենգներու սեղանները:

Այսօր կարգը եկած էր խօսքի՛ վաճառականներուն (Փարիսեցիներու և դպիրներու) օրէնքի վաշխառուներուն, ճշմարտութիւնը յերիւրողներուն:

Հոգեւոր ու կրօնական ուսուցումը անհրաժեշտութիւն մըն է այս աշխարհի մէջ ուր չարը անընդհատ կը գործէ: Յիսուս ոչ միայն կը բարոզէ, այլ՝ նաեւ կ՛ուսուցանէ՛, կը լուսաբանէ և ցոյց կու տայ սուտն ու կեղծը, խաբեբան ու խարդախը:

Լոյսի և ճշմարտութեան մէջ, չարը չի կրնար իր ինքնութիւնը՝ իր դիմակը ծածկել:

«Ըսէ՛ մեզի, ի՞նչ իշխանութեամբ կ՛ընես դուն այդ
բանը, կամ ո՞վ տուաւ քեզի այդ իշխանութիւնը»--Ի 2:

Սանեդրիմի ծերակոյտը միացած պսակաւոր կեղծաւորներուն, կու գայ Յիսուսի, որ աստուածաբանական ծուղակի ու տրամաբանական դարաններու մէջ ձգէ Զայն: Լուսեղէն Յիսուս յստակ կը տեսնէ անոնց խաւար և զազրելի դիտաւորութիւնը: Գալիլեացի Վարդապետին պատասխանը կ՛ըլլայ.

«Յովհաննէսի մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր թէ մարդոցմէ»:

Հրեղէն պատասխանը կայծակնահար կ՛ընէ և կը պապանձեցնէ ամբարտաւան խօսքի իմաստակները:

Ճանչնալու համար մեր Տիրոջ միտքը և այն խորհուրդները, որոնք կը յուզէին Անոր սիրտը, անհրաժեշտ է կարդալ Մատթէոսի Աւետարանին 21-րդ գլուխը մինչեւ 26-րդ գլուխին 16 համարները: Վերոյիշեալ հատուածներուն մէջ խտացած են այն ուսուցումները և բարոզութիւնները, որոնք, Յիսուս՝ Իր վերջին բանի մը օրերուն ժառանգ թողուց աշխարհի:

Աւետարանագիր Մատթէոս, վրձինի բանի մը գիծերով կը խտացնէ Յիսուսի բարոզութիւնները և ուսուցումները, թէ ինչպէս դիմակաւոր չարը կը պղծէ Բաճարցակին խօսքերը, կը գողնայ Յաւիտենականին խոստումները, կը սպանէ հոգիները և մժղուկը կը բամէ իսկ ուղտը կը կլլէ: Ժառանգաւորները Կայէնի, դահիճները սուրբերու և մարգարէներու, որ պիտի դառնան բիչ յետոյ, խաչողները Աստուծոյ Որդւոյն:

«Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ի՛նչ իշխանութեամբ
կ՛ընեմ այս գործերը կը կատարեմ»--Ի.8:

Հաւատացեալ և ջերմեռանդ բարոզիչներ, ստէպ ջատագովական ծուղակի մէջ կը գլտորին երբ ճիգ կը թափեն իրենց կարողութենէն վեր հարցեր բացատրելու:

Հաւատացեալ սուրբեր երբեք պարտաւոր զգալու չեն իրենց գիտցած և ըմբռնած բոլոր գիտութիւնը յայտնել ոեւէ հետաքրքիր խուզարկուի մը:

Մարդ արարած դարձի չի գար փաստարկութեան պատճառներով, այլ խոնարհութեամբ և զղջումի՛ հոգիով: Ընդհակառակը, փաստացի տրամաբանութիւնը և ապացոյցը, յաճախ, հակառակորդները կը բրբրեն անիշխանութեան և գազանութեան: Մոլեռանդ դպիրները և Տաճարի հոգեւորականները ականատես եղան Գալիլեացի Մարգարէին բազմաթիւ հրաշքներուն ու տրամաբանական յորդորներուն և սակայն որպէս յագեցում իրենց նախանձին ու նիւթապաշտ ագահութեան, խաչեցին Անմեղն ու Կենսաձիր Մարդեղեալը:

Յիսուս գիտնալով կեղծաւոր և անգութ հետաքրքիրներու հարցումին ունայնութիւնը, կարճ ու կտրուկ կերպով ըսաւ.

«Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ի՛նչ իշխանութեամբ
կ՛ընեմ այս այս գործերը կը կատարեմ»

Հաւատացեալ մը ինքզինք պարտաւոր զգալու չէ, պատասխանելու իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն:

184. Չար Մշակներու Առակը--Ի.9-19:

Թէեւ առակին խորագիրը "Չար" մշակներ է, սակայն այգիին տէրը "չար" մշակներու չի յանձնեց այգին: Մշակները երբ տեսան այգիին արդիւնաբերութիւնն ու անոր հարստութիւնը, իրե՛նք ուզեցին տէր դառնալ այգիին:

Անսիրտ մշակներուն հարստութիւնը և անոնց աննպատակ նիւթապաշտութիւնը, զիրենք մղեց չարութեան, որ ի վերջոյ յանգեցաւ ոճիրի:

Մեր Տէրը յստակօրէն կը բիւրեղացնէ աստուածային գործի ընթացքը բացատրելով, որ Ան կը գործէ **մարդո՛ց** աշխատութեամբ, ոչ բռնատիրական տաժանով: Մարդ արարած ի՛նքն՝ իր ագահութեան և ժամանակավրէպ արժեչափերուն պատճառով կը դառնայ բռնատէր, անհաւատարիմ և իր տիրոջ դաւաճան:

Աշխարհի վրայ չարութիւնը սկզբնաւորութիւն ստացաւ և առարկայական դարձաւ որպէս արդիւնք, Սատանային փառասիրութեան և ըմբոստութեան:

Ճանելով ցորենանման որոմները Աստուծոյ պատկանող ցորենի արտին մէջ (կարդալ Մատթ. ԺԳ.24-31): Մարդ արարած եւս, որ կանչուած է ըլլալ ստեղծագործ և արդիւնաբեր նման իր Արարչին, ան կը փորձէ դառնալ մշակ նման չարին, որովհետեւ կ՛ուզէ տէ՛ր դառնալ այգիին (աշխարհին) փոխանակ շարունակելու որպէս մշակ, ու ճանչնալու ի՛ր իսկական Տէրն ու Արարիչը, որուն, միայն սպասա-ւո՛րն է ինք:

Աստուած Իր այգին մշակներու կը յանձնէ, ո՛չ որպէսզի մարդը ծառայեցնէ կամ գերեվարէ՛, այլ՝ որպէսզի մարդ արարած ի՛նք եւս դառնայ արդիւնաբեր նման Աստուծոյ: Համայն տիեզերքի գոյացութեան մէջ, Աստուծմէ յետոյ միայն մարդ արարա՛ծն է որ կրնանք կոչել շինարար և արուեստագէտ:

Աշխատանքը՝ բացառապէս յատուկ է մարդուն: Յիսուս Քրիստոսի ճեռքերը՝ որոնք յետոյ պիտի օրհնէին, բժշկէին և լուսաւորէին, նախ թրջուեցան աշխատանքի մաճուր քրտինքով: Անխոնջ և կոթողական աշխատանքո՛վ մարդ պիտի վարժէ ու կատարելագործէ իր էութիւնը: Աշխատանքի երջանկութեան առանձնաշնորհեալ, Աստուած մի միայն մարդ էակին պարգեւած է:

«Յարմար ատենին ծառայ մը ղրկեց մշակներուն, որպէսզի իրեն տան այգիին պտուղէն. իսկ մշակները ծեծեցին զայն և ճեռնունայն արձակեցին: Տէրը դարձեալ ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց. անոնք զա՛յն ալ ծեծեցին, անարգեցին և ճեռնունայն ճամբու դրին: Ապա երրորդ մըն ալ ղրկեց. Անոնք զայն ալ վիրաւորեցին և այգիէն դուրս հանեցին: Այգիին տէրը ըսաւ. Ի՞նչ ընեմ. իմ սիրելի որդիս ղրկեմ, թերեւս պատկառին անկէ": Երբ մշակները տեսան զայն՝ իրարու հետ խորհեցան և ըսին.

"Այս՛ է ժառանգորդը, սպաննենք զայն որպէսզի ժառանգութիւնը մերը ըլլայ»" և այգիէն դուրս հանեցին զայն ու սպաննեցին: Արդ, այգիին Տէրը ի՞նչ պիտի ընէ անոնց»--Ի.10-15:

Կան համեստ անգէտներ և ամբարտաւան իմաստակներ, որոնք կը կարծեն, թէ կայ իրաւա՛մբ Աստուած մը, Արարի՛չ մը, սակայն, Ան չի հետաքրքրուիր Իր ստեղծագործութեամբ, այլ լքած է մարդաշխարհը բնութեան և անոր բախտին:

Այս առակով՝ Աստուած կը յիշեցնէ մարդկութեան թէ Ի՛նքն է այգիին Տէրը ու կը հետաքրքրուի անոր վիճակով, պայմաններով և ճակատագրով: Ոչ թէ կրաւորակա՛ն հետաքրքրութիւն մը միայն, այլ բննականի աչքով և հետազօտողի աչալրջութեամբ: Ոչ միայն մարգարէներ, բարոզիչներ և առաջնորդներ կը ղրկէ Իր

ձեռակերտ այգի մարդաշխարհ, այլ նոյնիսկ Իր մէ՛կ հատիկ Որդին՝ աշխարհի ժառա՛նգը:

Աստուած՝ Իր Հայ Ազգ այգին ալ երեսի վրայ չի թողուց: Ղրկեց Իր Առաքեալները՝ Դաթէոս և Բարդողիմիոս աւետարանիչները, Ս.Գրիգոր Լուսաւորիչները, Ս.Սահակ և Ս.Մեսրոպ Մաշտոցները, Տրդատ և Վրամշապուհ թագաւորները: Ցարդ Ան պահած է Իր Անդրանիկ հաւատացեալ Հայ ազգը պահպանելով անոր եկեղեցին ու Կաթողիկոսութիւնը:

Թէեւ թշնամին սպաննեց անոր զաւակները, բայց Աստուած չի փճացուց, բազմացուց և օրհնեց անոր սերունդը: Հայ ազգին ներկայ թշնամին ո՛չ ազգութիւն է ու ոչ ալ շօշափելի ժողովուրդ մը: Հայութեան թշնամին կոր սուրով զինուած ասպատակող մը չէ՛, այլ՝ անտեսանելի և անշօշափելի ագահութիւնը, փառատենչութիւնը և նիւթապաշտութիւնն է:

«Պիտի գայ, ու կորստեան մատնէ այդ մշակները
և այգին ուրիշներուն պիտի տայ»--Ի.16:

«Այգին ուրիշ մշակներու պիտի յանձնէ»: Ի՜նչ զարհուրելի նախաձայնութիւն այն մշակներուն, դաստիարակներուն և կրօնատրներուն, որոնք կ՛անտեսեն իրենց հօտը և կը մերժեն լսել մարգարէաշունչ ու առաքելահունչ յորդորները, որոնք կու գան զեփիւռի դրդումներով և Սուրբ Հոգւոյն անբարբառ յառաջանքներու ալիքներէն: Այգին (աշխարհը) ի վերջոյ պիտի առնուի անոր բռնատէրէն ու տրուի հաւատարիմ մշակներու.

«Բայց ատեանը պիտի բազմին, ու անոր իշխանութիւնը պիտի վերցնեն, զանիկա մինչեւ վերջը բնաջինջ պիտի ընեն ու կորսնցնեն: Եւ թագաւորութիւնը ու իշխանութիւնը, ու բոլոր երկինքի տակ եղող թագաւորութիւններուն մեծութիւնը Բարձրեալին սուրբերու ժողովուրդին պիտի տրուի»--Դան.Է.26-27:

185.Կայսեր Տրուելիք Տուրքը--Ի.20:

«Որոնք կեղծաւորութեամբ ինքզինքին արդար կը ձեւացնէին, որպէսզի խօսքով բռնեն Յիսուսը»--Ի.20:

Մարդ արարած երբ իր բիւրեղեայ հոգին կը փոխանակէ չարին կեղծաւորութեան հետ, կը կորսնցնէ իր տրամաբանութիւնը և կը դառնայ գործակալը չարին և տխմարութեան: Կորուսեալ, շողոքորթ հոգեւորականներ հարց կ՛ուղղեն Յիսուսի, մօտեցնելով իրենց վարմը, ու կ՛ըսեն.

> «Վարդապե՛տ գիտենք թէ ճիշտ կը խօսիս ու կ՛ուսուցանես և աչառութիւն
> չես ըներ, այլ ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճանապարհը կը սորվեցնես:
> Օրինա՞ւր է մեզի համար կայսրին տուրք տալ թէ ոչ»--Ի.21-22:

Յիսուս Քրիստոսի պայծառակերպ լոյսին ներքեւ, որքա՜ն պիղծ ու գեհենիկ կ՛երեւին անոնք, որոնք իրենք զիրենք ծախած են Սատանային ու անոր ժամանակատր փառքին:

Լուսահանդերձ Վարդապետին Ջեռոբը, որ դպան բորոտներուն, Ջեռոբեր, որոնմ ցեխ շինեցին փողոցի կեղտոտ հողէն լուսաւորելու կոյրին աչքերը, կ՛ընդվզին շօշափելու դրամը, որ խորհրդանիշն է հարստութեան ու բռնատիրութեան:

Բայց օր մը պարտաւորուեցան Անոր աչքերը նայիլ Սատանայի կախարդական մետաղին: Ան Իր շուրջը ակնարկ մը նետելով, Ձինմ խօսքով ծուղակել ուզողներուն ըսաւ.

«**Ցոյ՛ց տուէք ինձի դահեկանը**»: Եւ անոնմ ցոյց տուին:

Եւ Յիսուս ըսաւ.

«Որո՞ւն պատկերը և գիրը կայ անոր վրայ»:

Անոնմ պատասխանեցին՝ «Կայսրին»: Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց.

«Արդ, ինչ որ կայսրին կը պատկանի՝ կայսրին գացէք տուէ՛ք, իսկ ինչ որ Աստուծոյ՝ Աստուծոյ տուէ՛ք»--Ի.25-26:

Կարճ, կտրուկ և վճռական խօսքեր: Յիսուս ինչո՞ւ "տուէ՛ք" կ՛ըսէ կայսրին, որ բռնատիրութիւն և գերեվարութիւն կը նշանակէ: Որովհետեւ դրամը կայսրի՛ն կը պատկանի: Մե՛նք՝ Աստուծոյ թագաւորութեան սպասաւորները, դրամի հետ գործ չ՛ունինք և երկրի ասպատակող զօրութեան հարստութիւնը չենք փնտռեր: Դրամը երկրի հարուստներո՛ւն զօրութիւնն է: Երկինքի զօրաւորները դրամով չեն զօրացած, այլ սրբութեամբ ու զոհաբերութեամբ: Աստուծոյ բարիքները՝ արեւ, ջուր, օդ և երկրի ուտեստեղէնը ձրի կը տրուին մարդկութեան՝ բնութեան ընդմէջէն:

Յիսուս անձամբ չ՛ուզեց դպնալ դրամին, որովհետեւ անոր մէջ նեխած ու վարակիչ բան մը կար. ան կը պղծէ բունը, կը փորձէ կոյսերը, կը սերմանէ ատելութիւն ու ցանկութիւն: Ով որ կը ցանկայ դրամին, կը հաղորդուի անոր տիրոջ՝ Սատանային: Յուդա կը սիրէր դրամը և ինք կը պահէր աշակերտներու միաբանութեան բսակը: Ի վերջոյ ան դարձաւ խորհրդատր զոհը, զոհուած՝ դրամի անէծքին:

Կեսարներ և Նափոլիոններ դրամի՛ զօրութեամբ կը պատերազմին ու կ՛ասպատակեն, հետեւաբար պէտք ունին դրամի: Աստուած կը գործէ **մարդո՛ց** միջոցով. «**Դո՛ւք էք իմ վկաներս**» ըսաւ Յիսուս: Փոխանակ պղծութեան և ապականութեան՝ դրամի զօրութեան, Աստուած կը գործէ սրբութեան և մաքրութեան զօրութեամբ: «Տուէ՛ք Աստուծոյ՝» տուէ՛ք ձեր **անձնականութիւնը**՝ «ես»ը Անոր, որ սրբացնէ ու դարձնէ ձեր իւրաքանչիւրը՝ սուրբերու, Լուսաւորիչներու, Սահակ -Մեսրոպներու, Ղեւոնդ-Վարդաններու, Նարեկացիներու ու Շնորհալիներու:

Վերոյիշեալ սուրբերու կայսրութիւնը կրնայ փոքրիկ հօտ մը ըլլալ, սակայն մշտատե՛ւ և հոգեւո՛ր կայսրութիւն մըն է, որուն գոյատեւումը դժոխքին դռներն անգամ չեն կրնար բանդել կամ կործանել:

Աւետարանի սուրբ յաղթանակը վախճանն է բոլոր պատերազմներուն:

186. Մեռելներու Յարութիւնը

«Այս աշխարհի կիները և մարդիկը կ՛ամուսնանան. իսկ անոնմ որ արժանի պիտի ըլլան հասնելու այն աշխարհին և մեռելներու յարութեան,

պիտի չամուսնանան: Անոնք այլեւս չեն կրնար մեռնիլ բանի հրեշտակներու նման պիտի ըլլան: Անոնք Աստուծոյ որդիներ են, որովհետեւ մեռելներէն յարութիւն առած են:»---Ի.34-36:

Յիսուսի վերոյիշեալ պատասխանը, Սադուկեցւոց ուղղուած էր: Սադուկեցիները օրուան նիւթապաշտներն էին, թէ՛ իշխանական և թէ ուսեալ դասակարգը կը ներկայացնէին: Սադուկեցիները՝ իրենց հարցումով ջանացին շփոթեցնել Յիսուսը որ պարտաւորուած ըլլայ բազմականութիւն ջատագովել երկինքի մէջ: Սադուկեցիք հակառակ էին յարութեան՝ մանաւանդ մարմնաւո՛ր յարութեան, որովհետեւ Մովսէս որեւէ ակնարկութիւն չէ ըրած այդ ուղղութեամբ:

Յիսուսի պատասխանը, նման է ա՛յն պատասխանին, որ տուած էր Սատանային երբ 40 օրեր հոգեկան յափշտակութեամբ կը խորհրդածէր Իր Հօր հետ անապատին մէջ:

Սադուկեցիք դարձած էին չարին բերանը՝ իրենց խաբէութեամբ և օրէնքի խօսքերով, Յիսուսի դարանել կը ջանային:

Անապատի փորձութեան ընթացքին, Յիսուս երբեք չի զգուշացուց Սատանան, իսկ այս հարցազրոյցի ընթացքին, Յիսուս կը զգուշացնէ Սադուկեցիները որ գէթ անդրադառնան իրենց մեղանչումին և դարձի գան, խրատական ազդարարութեամբ.

«Անոնք որ արժանի պիտի ըլլան հասնելու այն աշխարհին և մեռելներէն յարութիւն առնելու»:

Ամէն ոք արժանի պիտի չ՛ըլլայ, և համայն մարդկութիւնը կեանքի՛ յարութեան մասնակից պիտի չ՛ըլլայ: Այժմ, Յիսուս առիթ կու տայ նոյնիսկ Զինք թակարդել ուզողներուն, որ զղջան ու դարձի գան: Այս է աստուածային անսպառ սիրոյ հրաշքը:

«Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, այլ՝ ողջերուն, որովհետեւ բոլորը իրեն համար կենդանի են»--Ի.38:
«Եկեսցէ Արքայութիւն Քո»:

187. Յիսուս՝ Որդի և Տէր Դաւթի.

Մեր Տէրը՝ Իր խաղցր և բարեհամբոյր ժպիտով միշտ պաշտպանողական դիրքի վրայ չի մնաց: Ան, երբեմն ալ, գրոհի՛ր գիտէր, ոչ թէ կատաղի յարձակում, այլ շփոթեցնել ու խռովել իրենք զիրենք իմաստուն կարծողները՝ խօսքի առեւտրականները:

Աւետարանագիր Մատթէոս Առաքեալ և Ղուկասու Աւետարանին մէջ գրուած Յիսուսի խօսքերը.

«Քրիստոսի համար ինչպէս կ՛ըսեն թէ Դաւիթի որդին է, բանի որ Դաւիթ ինք իսկ կ՛ըսէ՝ Տէրը ըսաւ իմ Տիրոջս՝ նստէ՛ իմ աջ կողմս, մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ որպէս պատուանդան դնեմ»

Այսպէս կը յիշատակէ իր պատմագրութեան մէջ.

«Ի՞նչ կը խորհիիբ Քրիստոսի մասին, որո՞ւ որդին է: Ըսին անոր՝ Դաւիթի:
Յիսուս պատասխանեց անոնց.
«հապա ինչպէ՞ս Դաւիթ հոգիով զայն Տէր կը կոչէ և կ՛ըսէ.
"Տէրը ըսաւ իմ տիրոջս՝ նստէ՝ իմ աջ կողմս, մինչեւ որ ձու
թշնամիներդ ոտքերուդ տակ դնեմ իբրեւ պատուանդան:»
--ԻԱ. 42-45:

Յիսուսի կեդրոնական պատասխանը հարցումի մը, ձեւով ուղղուեցաւ, Սադուկեցիներուն.

«Ինչպէ՞ս մարդ մը իր տղան կրնայ "Տէր" կոչել»:

Վերոյիշեալ հարցումներով, Յիսուս՝ Ինք, Իրեն նախանձող և հակառակորդ կրօնաւորներուն կը հարցնէ այնպիսի՛ հարցում մը, որ եթէ դոյզն իսկ կարելիութիւն կայ, դարձի գան ու հաւատան Իրեն: Յիսուսի հարցումը գաղափարներով զսպանակուած ու կենսատրիչ միտք մըն է.

«Ի՞նչ կը խորհիիբ Քրիստոսի (Մեսիայի) մասին, որո՞ւ որդին է»:

Նազովրեցի Մարգարէն հալածող կրօնաւորները՝ իրենք զիրենք ամենագէտ կը կարծէին Օրէնքի ու մարգարէութեանց աստուածաբանութեան մէջ: Յիսուսի **մէ՛կ** հարցումը զիրենք տապալեց այն աթոռէն որուն տէրը կը կարծէին ըլլալ:

Սադուկեցիներն ու դպրութեան օրինականները. բաջածանօթ էին «Տէրը ըսաւ իմ տիրոջս», 110-րդ Սաղմոսին առաջին համարը և ցարդ չէին կրցած վերլուծել զայն:

(Եբր.ի մէջ. «ԵՒովա ըսաւ իմ Տիրոջս», ու Եօթանասնից թարգմանութեան մէջ, առաջին "Տէր" բառը գլխագիր՝ իսկ երկրորդը՝ ոչ գլխագիր գրուած կը գտնուին):

Քանի մը օր առաջ բահանայապետներն ու ծերակոյտը հարցուցած էին Յիսուսի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կործանած էր Տաճարին առեւտրականներու սեղանները ու մաքրագործած Աղօթքի տունը:

Վերոյիշեալ հարցումով մեր Տէրը կը ջանայ արթնցնել և լուսաւորել այն ազգին ղեկավարները, որոնք սահմանուած էին դառնալու աշխարհի լուսաւորիչները: Սակայն աւա՜ղ, որ անոնք պիտի դառնան խաչհամողները և սպանիչները Յիսուսի:

188. Դպիրներուն Դատապարտութիւնը--Ի. 45-47:

"Դպիրներ"ը Հին Կտակարանի գրչագիր աստուածաբաններն էին: Այս մտաւորական դասակարգը իր հմտութեան համար ճանչցուած էր որպէս հեղինակաւոր կրօնագէտներ հրեայ ազգին մէջ:

"Փարիսեցի"ք պահպանողական աւանդապահներն էին հաւատքին և դաւանանքին, իրենց մոլեռանդութեան մէջ կորսուած: Այս երկու կրօնական հաստատութիւնները, չի կրցան տեսնել Աստուծոյ Մարմնաւոր Յայտնութիւնը՝ Մարդեղացեալ Յիսուս Քրիստոսը, որովհետեւ ծայրայեղօրէն փարած էին հաւատքի **տարրին** ևան անոր ոգիին:

Յիսուսի սաստն ու դատապարտութիւնը ուղղուած Դպիրներու դէմ, յիշուած է, թէ՛ Մատթէոսի Աւետարան ԻԳ.1-12, Մարկոսի Աւետարան ԺԲ.38-40, և թէ Ղուկասու Աւետարանին Ի.45-47 համարներուն մէջ: Այս հատուածին կեդրոնական խօսքերը.

ԳԼՈՒԽ ԻԱ

189. Այրի կնոջ Լուման--ԻԱ.1-4

Աստուածային աչքը, որ կը հսկէ անջրպետի աստղերու հոյլերը ու կը սանձէ բնութեան ահաւոր զօրոյթը, կը տեսնէ՛ նաեւ անտէր որբեւայրիները, լքուածները, զրկուածները և անիրատուածները: Աստուծոյ արդար տեսանելիութեան որպէս փոխր վկայութիւն, Յիսուս կը խօսի այրի կնոջ մը նուիրատուութեան մասին Տաճարի գանձանակին:

«Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, որ այդ աղքատ այրին աւելի ձգեց, քան բոլորը: Միւսները բոլորն ալ իրենց աւելորդ գումարները ձգեցին, մինչ այրին իր կարօտութեան մէջ ունեցած ամբողջ ապրուստը ձգեց»--ԻԱ.3-4:

Այրի կինը չվարանեցաւ իր լուման ձգելու, **Աստուծո՛յ** գանձանակին մէջ. Այրի կնոջ լումային զրոյցը, Յիսուս Քրիստոսի վերջին հրապարակային ելոյթն էր որ տեղի ունեցաւ Տաճարին մէջ, Խաչելութենէ առաջ: Յիսուս երկու օր խարոզած էր հոն, ու հիմայ վերջնականապէս կը հեռանար լքելով Տաճարն ու անոր սպասաւորողները իրենց բախտին, կամքին ու անխուսափելի պատահարին:

190.Կանխասացութիւն Երուսաղէմի Տաճարի Կործանման մասին--ԻԱ.5-7:

«Այդ բոլորը որ կը տեսնէք, օր պիտի գայ, երբ այնտեղ քար քարի վրայ պիտի չմնայ որ չքանդուի»--ԻԱ.6:

Ոչ նման բազմաթիւ ազգայնամոլ բանաստեղծներու, Յիսուս չի տաղերգէր ազգա-կրօնական Տաճար կառոյցը, որ իսկութեան մէջ ճարտարապետական հրաշալիք մըն էր: Անոր շինութիւնը հրամայուած էր Հերովդէս Մեծի կամքով:

Փոխանակ փառաբանելու անոր կառոյցը, Յիսուս կը մարգարէանայ անոր կործանումը և ժողովուրդին սպանդը:

Մեր Տիրոջ մարգարէաշունչ կանխասացութիւնը իրապէս տեղի ունեցաւ 40 տարիներ յետոյ 70 թուականին: Տաճարին կործանումն ու քաղաքին քանդումը այնքան ահաւոր էր, որ պատմաբան Յովսէպոս կ՛ըսէ թէ այդ կործանարար աղէտէն յետոյ Երուսաղէմ նմանեցաւ անբնակ վայրի մը: Յաջորդող 50 տարիներու ընթացքին, Երուսաղէմ քաղաքը անհետացած էր պատմութեան թատերաբեմէն:

191. Նշաններ և Հալածանքներ--ԻԱ.8-19:

«Զգո՛յշ եղէք, չխաբուիք. որովհետեւ շատեր պիտի գան իմ անունովս և պիտի

ըսեն թէ՝ ես եմ, և թէ ժամանակը մօտեցած է. անոնց ետեւէն չ՛երթա՛ք»--ԻԱ.8:

Խաբուիլ՝ հոգեկան և իմացական գահավիժում է: Խաբուիլը մեղք չէ, այլ սխալանք՝ շատ ծանր կորուստներով: Մեր Տէրը այլեւս հեռացած էր Տաճարէն ու կը գտնուէր Իր տասներկու աշակերտներուն մօտ Բեթանիա գիւղը: Յիսուսի օրերը համրուած էին ու մի քանի օրէն պիտի խաչէին Զինք: Իր բոլոր հարստութիւնը այս տասներկու աշակերտներն էին, որոնք երեք տարի հետեւեցան Իրեն: Յիսուս կը սիրէր զանոնք անսպառ սիրով մը, մանաւանդ իրենց հաւատարմութեան և անկեղծութեան համար:

Գիւղացի և պարզունակ հոգիներ են անոնք, որոնք քաղաքի առեւտրականներու կեղծիքով և խաբէութիւնով չեին ապականուած: Հետեւաբար կը ջանայ զիրենք զգուշացնել սուտէ և խաբէութենէ: Յիսուս կը խօսի ու կը պատմէ թէ՛ աշակերտներու կրելիք հալածանքները, և թէ Երուսաղէմի կոտորածը և թէ Իր Երկրորդ Գալուստը: Խեղճ աշակերտները շատ բան չեն հասկնար Մեծ Վարդապետին Վախճանական զրոյցներէն, որովհետեւ իրենց ակնկալութիւնը Իսրայէլի ազգայի՛ն ազատագրութիւնն էր Հռոմէական լուծէն: Ա՛յդ պատճառով Յիսուսի կանխաձայնութիւնները խառն կերպով արձանագրուած են Աւետարանիչներու կողմէ:

Յիսուս Քրիստոս, մօտալուտ Խաչելութեան, ընդմէջէն կը դիտէ Իր Երկրորդ Գալուստը: Իր փառաւոր Երկրորդ Գալուստը և Յաղթական վերադարձը, կը մեղմացնեն Խաչելութեան ցաւերը և անբարունակ դառապարտութիւնը: Ան կը դիտէ տասներկուքը, սակայն փուշ մը կը խոցէ Անոր կողը: Տասնըմէկին հաւատարմութիւնը և հաւատքը թէեւ կը խթանեն Զինք, սակայն Յուդայի դաւաճանութիւնը Զինք կը տրտմեցնէ:

Խաչելութեան տառապանքը աւելի դիւրաւ կրեց Յիսուս, քանի թէ Իր մտերիմին դաւաճանութիւնը: Շատ քաղցր օրեր անցուցած էր Ան Յուդայի հետ, անոր կարողութիւնն ու ձիրքերը կը գնահատէր ու իրեն գանձապահի պաշտօնը վստահած էր: Միասին կերած ու խմած էին ու միասին երկար ժամեր խօսակցած:

Վերոյիշեալ խոհական մտածումներու մէջ թաղուած, Յիսուս սկսաւ պատմել.

ա. «Երբ մարդու Որդին գայ իր փառքով և բոլոր հրեշտակները՝ անոր հետ, այն ատեն ան պիտի նստի իր փառքի աթոռին վրայ»--Մատթ. ԻԵ.31:

բ. «Մարդու Որդին պիտի գայ իր հօրը փառքով՝ իր հրեշտակներուն հետ միասին և այն ատեն իւրաքանչիւրին պիտի հատուցանէ ըստ իր գործերուն»--Մատթ. ԺՉ.27:

գ. «Ինչպէս Նոյի օրերուն էր, այնպէս պիտի ըլլայ Մարդու Որդիին գալուստեան ժամանակ»:

դ. «Ինչպէս փայլակը, որ արեւելքէն կ՛ելլէ և կ՛երեւի մինչեւ արեւմուտք, այնպէս պիտի ըլլայ Մարդու Որդիին գալուստը»--Մատթ. ԻԴ. 27:

ե. «Նոյն ձեւով պատահեցաւ նաեւ Ղովտի օրերուն. կ՛ուտէին, կը խմէին, կը գնէին, կը վաճառէին, կը շինէին:

Եւ այն օրը երբ Ղովտը Սոդոմէն դուրս ելաւ՝ երկինքէն կրակ և ծծումբ տեղաց ու ամէնքը կորստեան մատնեց: Նոյն ձեւով պիտի ըլլայ նաեւ այն օրը, երբ մարդու Որդին պիտի յայտնուի» --Ղուկ. ԺԷ. 28-30:

զ. «Այն ատեն պիտի տեսնեն Մարդու Որդին՝ եկած ամպերու վրայ, զօրութեամբ և մեծ փառքով»--Ղուկ. ԻԱ.27:

է. «Ով որ զիս կամ խօսքերս ընդունիլը ամօթ նկատէ, Աստուծոյ անհաւատարիմ և մեղաւոր այս սերունդին մէջ, Մարդու Որդին զայն ընդունիլը ամօթ պիտի նկատէ երբ գայ իր Հօրը փառքով և սուրբ հրեշտակներուն հետ:--Մարկ. Ը.38:

ը. «Իմ Հօրս տան մէջ շատ օթեւաններ կան. եթէ այդպէս չըլլար՝ չէի ըսեր ձեզի, թէ կ՛երթամ ձեզի համար տեղ պատրաստելու. և երբ երթամ ու ձեզի համար ալ տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կու գամ և ձեզ կ՛առնեմ ինծի, որպէսզի ըլլաք հոն, ուր որ ես կը գտնուիմ»--Յով.ԺԴ.2-3:

թ. «Երկնային զօրքը հրեշտակներու շեփորով պիտի թնդացնեն Մարդու Որդիին փառապանծ վերադարձը»--Մատթ. ԻԴ.31:

ժ. Պօղոս Առաքեալ՝ իր մարգարէաշունչ գրիչով կը մասնակցի իր Տիրոջ ու կը գրէ. «Յանկարծակի, ակնթարթի մը մէջ, վերջին փողի ատեն, քանի որ փողը պիտի հնչէ, և մեռելները յարութիւն պիտի առնեն առանց ապականութեան»--Ա. Կորնթ. ԺԵ.52:

ի. «Տէրը ինք հրամանով, հրեշտակապետին ձայնով և Աստուծոյ շեփորով պիտի իջնէ երկինքէն, և ամենէն առաջ յարութիւն պիտի առնեն ի Քրիստոս մեռածները»--

Ա. Թեսաղ. Դ.16:

Ո՛չ Մաղկազարդի օրը, ոչ Հոգեգալուստին և ոչ ալ Երուսաղէմի կործանումին՝ 70 թուականին, վերոյիշեալ երկնատեսիլ եղելութիւնները տեղի ունեցան:

Յիսուս Քրիստոս խոստացած է ոսկեդար մը, սակայն ո՛չ մարդակառո՛յց ոսկեդար, այլ՝ Ա՛ստուածակառոյց: Յիսուսի ազդարարութիւնները, զգուշացումներ էին հաւատացեալներու, որ չխաբուին սուտ մարգարէներէ և կեղծ և խարդախ քաղաքական տեսաբանութիւններէ, ինչպէս՝ Դրամատիրութիւն կամ Ընկերվարութիւնը, որոնք բոլորն ալ չի կրցին դիմանալ նոյնիսկ մէկ դար, ու գահավէժ տապալեցան անբարոյական վախճանով, պատճառ դառնալով միլիոնաւոր զոհերու:

Մեր Տիրոջ նշաններն ու վկայութիւնները, Իր հաւատարիմներուն հալածանքի ու նեղութիւններու նկատմամբ է ըսելով.

«Բայց այս բոլորէն առաջ ձեռք պիտի դնեն ձեր վրայ և պիտի հալածեն, ժողովարաններու (արգելարան.) ու բանտերու պիտի մատնեն ձեզ և կուսակալներու առջեւ պիտի տանին ձեզ իմ անուանս համար» Ղուկ. ԻԱ.12:

«Դուք, նոյնիսկ պիտի մատնուիք ձեր ծնողներէն, եղբայրներէն, ազգականներէ ե՛ւ բարեկամներէ. ու պիտի սպաննեն ձեզմէ ոմանք» --Ղուկ ԻԱ.16

Երկնառաք Վարդպետը չի՛ կաշառէր իր աշակերտները ու չի՛ հրապուրէր զանոնք սուտ խոստումներով: Ան կը գուշակէ անոնց պատահելիք հալածանքները ու կանխաւ կ՛իմացնէ զանոնց վտանգաւոր և արկածալից առաքելութիւնը և վկայութիւնը:

Սուրբ Դաթէոս առաքեալ, նահատակուեցաւ Արարատեան թագաւորութեան մէջ ու Բարդողիմէոս առաքեալ, մորթազերծ եղաւ մեր հայրենի հողին վրայ, գիտակցօրէն ու անվեհեր հաւատարներն էին իրենց Տիրոջ կանխասացութիւններուն:

Անոնք եւս իրենց արեան սերմերը ցանեցին Նայիրեան բեղուն հոգիներու մէջ: Անոնց արիւնագիր վկայութիւնները բանդակուեցան հայկականներու սրտերուն մէջ ու յաւերժացան:

«Բայց ձեր գլխէն մազ մը անգամ պիտի չկորսուի»--ԻԱ.18:

«Երուսաղէմ ոտքի կոխան պիտի ըլլայ ազգերէն, մինչեւ որ լրանան հեթանոսներու ժամանակները»---ԻԱ. 24:

Ինչպէս տարին իր եղանակները՝ Գարուն, Ամառ, Աշուն, Ձմեռ ունի, ազգերն ալ նոյնպէս ունին իրենց ժամանակաշրջանները: **«Հեթանոսներու ժամանակին լրումը»** չենք գիտեր, սակայն կրնանք խորհիլ և զննել: Դժբախտաբար անոնք որ կը հետազօտեն այս նիւթը, ընդհանրապէս, կը դառնան վճռական ու կը գայթակղեցնեն կարգ մը հաւատացեալներ:

Հաւատացեալները ապրելու են յոյսով, հաւատքով և սպասումի՛ հոգին կորսընցնելու չեն, որովհետեւ օրերը և ժամերը Յիսուսի Վերագալուստին, պահուած ու կնքուած են Հօր Աստուծոյ գիտութեան մէջ:

192. Մարդու Որդիին Գալուստը--ԻԱ.25-28:

«Նշաններ պիտի ըլլան արեգակի, լուսնի և աստղերու վրայ:
Եւ երկրի վրայ տագնապ.....երկինքի զօրութիւնները պիտի շարժին»--ԻԱ. 25-26:

Երկնակամարի վրայ նշաններ եղած են անցեալին ու երբեմն ալ կը պատահին ներկային, սակայն թէ՛ անցեալի և թէ այժմէական դէպքերը չեն այն աշխարհացունց նշանները, որոնց մասին Յիսուս կը խօսի: Ինչ որ պատահած է ցարդ, միայն **նմոյշ** մըն է ապագայի այն Մեծ Դէպքին որ Յիսուս նախաձայնեց:

Վերահաս վտանգը և անսպասելի յանկարծական երեւոյթները պիտի սարսափեցնեն մարդաշխարհը: Յիսուսի մարտակոչն է.

«Ելէ՛ք և բարձրացուցէ՛ք ձեր գլուխները, որովհետեւ մօտ է ձեր փրկութիւնը»--ԻԱ.28:

Դարերու հալածանքը, տառապանքը և վիշտը պիտի հասնին իրենց վախճանին, ու պիտի այգալոյսէ մեծ Ցոյսը և տեսիլքը պիտի դառնայ շօշափելի իրականութիւն, և անհամար նահատակներ ու վկաներ պիտի արժանանան իրենց փառքին:

Աւետարանին յաղթանակը պիտի դառնայ վախճանը բոլոր պատերազմներուն:

193. Թզենիին Դասը. Մարդու Որդիին Գալստեան Պահը --ԻԱ.29-33:

«Երկինք ու երկիր պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս պիտի չանցնին»--ԻԱ.33:

Մենք հաւատատուրներն ենք, որ Յիսուսի բոլոր խօսքերը պիտի իրագործուին: Ան բազմաթիւ անգամներ ըսած է, թէ Իր խօսքերը անժամանցելի են: Այս առթիւ, Ան կը վստահեցնէ Իր փոքր խումբը, որ նոյնիսկ "երկինք ու երկիր պիտի անցնին":

Շատ հաւանական է որ երկնակամարի աստղաշարքերն իսկ փոփոխութեան ենթարկուին Յաղթական Քրիստոսի Երկրորդ Գալուստով: Մարդկութիւնը, այնուհետեւ պիտի ապրի **նորատեսիլ** երկնակամարը աստղաշարժումներով, և երկրագունտն ալ պիտի ազատագրուի վարակիչ հիւանդութիւններէն, ու մթնոլորտային ապականութենէն:

194. Ջսպասուած Օրը և Ժամը--ԻԱ.34-38:

«Զգոյշ եղէք ձեր անձերուն.....որովհետեւ այդ օրը որոգայթի նման պիտի հասնի ամենուն վրայ, որ կը բնակին ամբողջ երկրի երեսին»--ԻԱ.34-35:

Մեր Տէրը կը ջանայ խտացնել Իր յորդորները, որովհետեւ Իր ժամանակը լրանալու վրայ է: Մեզ՝ հաւատացեալներս կը զգուշացնէ որ չ'ըլլանք **շուայտ**, գինով (նիւթապաշտ) ու աշխարհի հոգերով բեռնաւորուած: Յիսուս ժխտական բարոզներ չի կարդար միայն, այլ՝ նաեւ կ'ըսէ ի՞նչ ընելու ենք:

Անոր **դրական** թելադրութիւնն է.

«Արթո՛ւն կեցէք այսուհետեւ, ամէն ժամ աղօթեցէ՛ք»:

Միջնադարեան սուրբ աղօթագիր Ներսէս Շնորհալի սուրբ ներշնչումով գրած է "Հաւատով Խոստովանիմ" աղօթքները որպէսզի իր հաւատակից հայկազուններ արթուն կենան և ամէն ժամ աղօթեն:

«Ցերեկը կ'ուսուցանէր տաճարին մէջ, իսկ
գիշերները կ'ելլէր կը մնար այն լերան
վրայ, որ կը կոչուէր Ձիթենեաց»--ԻԱ.37:

Աստուածորդին **"կ'ուսուցանէր"** ո՛չ թէ կը զբաղեցնէր կամ կը զուարճացնէր: Անոր պատգամները կատակախօսութիւն և ծիծաղ չէին գրգռեր, այլ հոգիները կ'առաջնորդէին կարգապահութեան, ապաշխարութեան ու ծառայութեան:

Մեկնաբանուած
Փետրուար 29, 1992
Թորոնթօ, ԳԱՆԱՏԱ